

Cudowny umysł dziecka

Program autorski z zakresu edukacji plastyczno – teatralnej

mgr Katarzyna Kurzywilk

Dzieci świetnie malują, niestety, zbyt szybko stają się one rodzicami.

Dzieci mają wręcz cudowną moc, aby zmieniać się we wszystko, w co tylko zapragną.

[Jean Cocteau](#)

Wprowadzenie

Obserwując rozwój twórczości artystycznej dzieci będących moimi wychowankami, ich pierwsze sukcesy i osiągnięcia, zdecydowałam się opracować program edukacji artystycznej, który mógłby zostać wykorzystany przez Stowarzyszenie MOST oraz w przedszkolu, w którym pracuję, jako że jesteśmy placówką, której jednym z priorytetów jest rozwijanie uzdolnień artystycznych dzieci poprzez różnorodne formy aktywności twórczej. Główne założenia mojego programu to rozwój harmonijnej, otwartej, zintegrowanej, pełnej i twórczej osobowości dziecka poprzez działalność plastyczną, ekspresję teatralną, muzyczną, taniec, twórczość literacką.

Program łączy w sobie treści z różnych dziedzin edukacji, wspiera i kieruje poczynaniami dziecka, sprzyjając jego harmonijnemu rozwojowi, inspirowaniu go do twórczości własnej, rozbudzaniu jego wyobraźni, rozwijaniu wrażliwości, aktywizowaniu twórczego myślenia.

W proponowanych zajęciach twórczych stosuję różnorodne sposoby pobudzania aktywności twórczej dziecka. Sięgam do utworów muzycznych, dzieł plastycznych, tekstów literackich. Realizując program ukazuję bogactwo środków wyrazu i technik proponuję korzystanie z różnorodnych materiałów, narzędzi, instrumentów po to, aby każde dziecko miało możliwość samodzielnego zdobywania doświadczenia i umiejętności oraz zaspokajania ich naturalnej ciekawości.

Bardzo ważna jest tu rola nauczyciela polegająca na wspieraniu działalności dzieci poprzez budowanie w nich poczucia bezpieczeństwa, inspirowaniu ich do pracy twórczej poprzez wyzwalanie ciekawości i aktywności, docenianiu pracy poszczególnych dzieci, bycie otwartym na potrzeby dzieci.

Program przewidziany jest dla dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym wieku szkolnym w formie warsztatów.

Wstęp

Dziecko w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym wykazuje naturalną dla swojego wieku i etapu rozwoju potrzebę ekspresji twórczej, tworząc swój własny świat. Aby dziecko mogło wyzwolić swój wewnętrzny świat i posługiwać się właściwymi mu sposobami ekspresji – gestem, mimiką, słowem mówionym, aktywnością plastyczną i muzyczną – należy szanować jego spontaniczność, unikać wszystkiego, co mogłoby zahamować jego możliwości ekspresyjne.

Dzieci są artystami z natury, potrafią kreować coś z niczego, dlatego tę niezwykłą zdolność należy w nich pielęgnować i rozwijać. Twórczość dziecięca to czynność odruchowa, instynktowna oraz podświadoma. Dla małego artysty jego własna twórczość jest źródłem radości, dobrej zabawy, zaangażowania i podstawową formą uczenia się oraz zdobywania wiedzy o otaczającej rzeczywistości.

Szeroko rozumiana sztuka plastyczna, taniec, ruch, muzyka i śpiew to te rodzaje ekspresji,

które wyzwalane w sposób naturalny i umiejętnie wykorzystywane, będą sprzyjać rozwijaniu u dziecka potrzeby poznawania świata i kształceniu jego aktywności edukacyjnej.

Integracja plastyki, muzyki, słowa i ruchu stwarza możliwości wykorzystywania różnych form dziecięcej aktywności twórczej w jego rozwoju intelektualnym, poznawczym, emocjonalnym i społecznym.

Z obserwacji moich wychowanków oraz dzieci z grupy teatralnej, działającej przy Stowarzyszeniu MOST, wynika, że wszelkie zajęcia o charakterze twórczym – plastyka, taniec, muzyka i teatr zawsze cieszą się ogromnym zainteresowaniem dzieci. Aktywne uczestnictwo w tych zajęciach jest dla każdego dziecka wspaniałą zabawą, daje zadowolenie, radość i satysfakcję. Ale przede wszystkim pomaga w budowaniu pozytywnego obrazu własnego „Ja”. Poprzez uczestnictwo w takich zajęciach dziecko poznaje samego siebie, oswaja się z innymi, nabiera zaufania do siebie i własnych możliwości. To sprawia, że jest w stanie sprostać dużym wymaganiom, nawet wtedy, gdy pochodzi z zaniedbanych środowisk. Dzieci „żywe” uspokajają się, uczą koncentracji i doprowadzania do końca rozpoczętego zadania. U dzieci nieśmiałych udany efekt pracy przyczynia się do zbudowania poczucia własnej wartości..

Ekspresja artystyczna daje dziecku możliwość „wyładowania uczuć”, wyzwolenia się z utrwalonych zahamowań, napięć, lęków. Sztuka daje też możliwość odwrócenia uwagi skoncentrowanej na swoim „ja” w kierunku drugiego człowieka. Poza tym u wszystkich dzieci rozwijają się praktyczne umiejętności i zmysł estetyczny.

Program „Cudowny umysł dziecka” uwzględnia potrzeby i możliwości rozwojowe dzieci w wieku 3 – 10 lat oraz stanowi ważny element w edukacji dzieci i wskazuje główne kierunki pracy nauczyciela z dziećmi w rozwoju ich twórczości artystycznej.

Program nie odnosi się do konkretnej grupy wiekowej. Jego realizacja zależy głównie od postawy i zainteresowania nauczyciela, który spośród wielu treści zawartych w programie wybierze najbardziej odpowiednie dla swoich wychowanków, uwzględniając przy tym ich osobiste zainteresowania.

Charakterystyka programu

Program edukacji artystycznej jest zgodny z Podstawą programową Wychowania Przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego i zintegrowany z jej treściami :

- wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień
-wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiedzania się poprzez muzykę, małe formy teatralne oraz sztuki plastyczne.
Ze względów organizacyjnych treści zawarte w programie zostały zgrupowane w dwóch głównych kręgach tematycznych:

Świat barw i kształtów

Dziecko poznaje techniki plastyczne: rysunkowe, malarskie, dekoracyjne na płaszczyźnie, modelowanie – formowanie z bryły, przestrzenne. Bierze udział w spotkaniach z profesjonalną sztuką, w konkursach plastycznych. Wytwory plastyczne dzieci eksponowane są na wystawach.

Magia sceny teatralnej

Dziecko poznaje rodzaje teatru, uczestniczy w spotkaniu z aktorem. Bierze udział w przedstawieniach teatralnych. Uczestniczy w mini warsztatach teatralnych, gdzie uczy się dykcji i interpretacji tekstu. Nabywa umiejętność kreowania postaci poprzez udział w przedstawieniach. W tej części realizacji programu wykorzystane są elementy muzyki, tańca i śpiewu.

Program ma charakter otwarty, można go modyfikować i dostosować do potrzeb i możliwości dzieci, przewidziany jest dla dzieci w wieku przedszkolnym i w młodszym wieku szkolnym.

Cele programu

1. Cel główny

Celem programu jest wspomaganie wszechstronnego rozwoju osobowości dzieci przez pobudzanie i usprawnianie działalności plastycznej, ekspresji muzycznej, twórczości teatralnej i literackiej.

Realizacja tego założenia będzie dokonywać się w oparciu o metody polegające na praktycznych działaniach dzieci. Rolą prowadzącego będzie pobudzanie motywacji dziecka do ekspresji wyrażonej za pomocą między innymi plastycznych środków wyrazu. Projektując zakres programu starałam się tak dobrać tematykę zajęć i zadania, aby wpływały one na ukierunkowanie zainteresowań dziecka. Zaproponowane ćwiczenia umożliwiają komunikowanie, wyrażanie uczuć i własnej postawy. Będą doskonalić koncentrację uwagi i rozwijać kulturę estetyczną. Kontakt ze sztuką pozwoli dziecku rozwijać wrażliwość na bodźce otaczającego świata, nauczy dostrzegać jego piękno i odczuwać potrzebę wyrażania tych przeżyć we właściwy sposób.

2. Cele szczegółowe

- kształtowanie za pomocą różnych dziedzin sztuki (muzyka, plastyka, literatura, teatr, balet, itp.) dobrego smaku estetycznego i wrażliwości twórczej;
- odkrywaniu i rozwijaniu indywidualnych uzdolnień artystycznych dziecka; rozwijaniu inwencji twórczej w różnych formach aktywności twórczej dziecka: plastyka, muzyka, taniec i teatr;
- umożliwienie dzieciom przejścia w swoim rozwoju własnej drogi, zarówno w osobistej twórczości jak i odbiorze sztuki; wspieraniu samodzielnych działań i zabaw twórczych dziecka;
- kształtowanie umiejętności poszanowania pomysłów i indywidualnej postawy wobec sztuki;
- wyrabianie spostrzegawczości, pamięci wzrokowej, wyobraźni, umiejętności koncentracji uwagi na wykonywanym zadaniu;
- zdobywanie wiedzy na temat korzystania z różnych form sztuki; organizowaniu sytuacji edukacyjnych umożliwiających dziecku kontakt z różnymi dziedzinami sztuki: malarstwo, rzeźba, muzyka, ruch, taniec i teatr;
- kształtowanie umiejętności opracowania i ukończenia własnego projektu, połączone z przewidywaniem kolejnych czynności oraz radzenia sobie z doбором narzędzi, technik i materiałów;

- rozwijaniu pomysłowości i wyobraźni w działaniu poprzez dostarczanie dziecku materiałów, narzędzi i środków oraz wskazywanie na różne możliwości ich wykorzystania;
- rozbudzanie plastycznych zainteresowań,
- uwrażliwienie dzieci na piękno natury i dzieł sztuk plastycznych,
- rozwijanie wyobraźni i twórczej aktywności w dziedzinie muzyki, plastyki, teatru, próby łączenia działań artystycznych,
- uwrażliwienie na piękno słowa mówionego, bogacenie czynnego słownictwa dzieci,
- rozwijanie umiejętności przedstawiania poznanych utworów za pomocą gestu, mimiki, ruchu,
- zdobywanie umiejętności poruszania się w przestrzeni, słuchania i wypowiedzania się,
- kształcenie umiejętności współdziałania w grupie.
- respektowanie organizacji pracy podczas zajęć;
- przygotowanie do uczestnictwa w życiu kulturalnym.
- zaspokajaniu poczucia bezpieczeństwa, akceptacji, budowaniu pozytywnego obrazu samego siebie, w grupie rówieśniczej.

3. Cele pooperacyjne- przewidywane osiągnięcia dziecka

Dzięki realizacji treści przedstawionych w programie edukacji artystycznej dziecko:

- odkrywa własne możliwości i uzdolnienia artystyczne,
- potrafi słuchać, patrzeć, tworzyć i wyrażać własne przeżycia w kontaktach z różnymi dziedzinami sztuki,
- kształci i wzbogaca własną pomysłowość, wyobraźnię oraz inwencję twórczą w różnych formach aktywności,
- potrafi przezwyciężyć obawy związane z publicznymi występami,
- potrafi współdziałać w zespole,
- dostrzega piękno sztuki, dostrzegać i odbierać wartości wizualne środowiska przyrodniczego i kulturalnego oraz treści w nim zawarte;
- odczuwa radość i satysfakcję z pozytywnych efektów własnych działań
- nabywa umiejętność kreowania postaci (sposób wypowiedzania tekstu,poruszania się);
- umie przewidzieć skutki różnych działań twórczych;
- umie realizować własne pomysły i szanować pomysły innych;
- dąży do poznania regionalnej sztuki i kultury:
- uczestniczy w konkursach ,występuje w przedstawieniach

Realizacja programu zależy od grupy wychowanków, dla których nauczyciel spośród treści zawartych w programie wybierze te najbardziej odpowiednie, uwzględniając przy tym ich osobiste zainteresowania i uzdolnienia artystyczne.

Metody, formy i środki realizacji

Najbardziej rozpowszechniony podział metod jest następujący:

- metody podające,
- metody problemowe,
- metody praktyczne.

Dla potrzeb mojego programu ten podział zostaje poszerzony.

1. Metody

Metody wspierania aktywności dzieci: analityczna, twórcza, odtwórcza, analityczno-syntetyczna, problemowa, percepcyjna

Na kształtowanie postawy twórczej dziecka korzystnie wpływają:

Metody podające (informujące, oparte na słowie): wyjaśnianie lub objaśnianie, opis, opowiadanie, pogadanka, swobodna rozmowa, dialog, słuchanie czytanych baśni, legend, bajek, opowiadanie treści utworów.

Metody problemowe (oparte na samodzielnym dochodzeniu do wiedzy): dyskusja, wykład, klasyczna metoda problemowa, metoda sytuacyjna, burza mózgów.

Metody eksponujące (oparte na obserwacji): metody impresyjne, metody ekspresyjne, eksponowanie prac dzieci, pokaz, wystawa, udział w przedstawieniu.

Metody praktyczne: ćwiczenia, eksperymenty, zajęcia praktyczne, drama, pantonima, pedagogika zabawy, gry i zabawy integracyjne, aktywność ruchowa, działania w środowisku (występy).

Aktywizowanie dzieci i wzbudzanie ich zainteresowania sztuką odbywać się będzie poprzez stosowanie atrakcyjnych form i metod opartych na :

- obserwacji i pokazie,
- przekazie słownym, audiowizualnym, komputerowym,
- spacerach, wycieczkach, zajęciach terenowych,
- rozwiązywaniu zadań według własnego pomysłu dziecka,
- samodzielnym doświadczeniu dziecka,
- spontanicznej, swobodnej aktywności dziecka,
- spotkaniach z artystami i ciekawymi ludźmi, wywiady,
- grach dydaktycznych,
- zajęciach dramatycznych,
- twórczych zajęciach plastycznych i literackich,
- spacerach, wycieczkach, zajęciach terenowych,
- zajęciach indywidualnych i zespołowych,

Realizacja programu wymaga od nauczyciela dużej elastyczności, a umiejętne wykorzystanie metod i form powinno zaowocować twórczą i prospołeczną postawą wychowanków.

2. Formy

Realizując program powinny zostać wykorzystane wszystkie formy pracy: indywidualna, grupowa i zbiorowa. Nie wolno zapominać też o obowiązującej dla wieku przedszkolnego i wczesnoszkolnego zasadzie nauki poprzez zabawę. Forma zabawowa powinna dominować w zajęciach o charakterze artystycznym i dlatego wskazane jest stosowanie następujących form pracy z dziećmi :

- zabawy twórcze
- zabawy inscenizowane;
- zabawy ruchowe;
- zabawy przy muzyce;
- zabawy naśladowcze,

- zabawy tematyczne,
- zabawy z elementami dramy i pantonimy,
- inscenizowanie ruchem wierszy, piosenek, bajek, opowiadań, baśni,
- udział dzieci w spektaklach i widowiskach teatralnych.
- wycieczki;
- spotkania z artystami;
- konkursy;
- uroczystości;
- wystawy.

Dla potrzeb mojego programu stosuję wszystkie formy pracy w różnych proporcjach. Do prawidłowo przygotowanych zajęć z dziećmi należy skrupulatnie przemyśleć i dobrać środki dydaktyczne.

3. Obudowa dydaktyczna

Program obok treści zawiera:

- opis różnorodnych technik plastycznych,
- opis ciekawych zabaw teatralnych,
- bibliografię na podstawie, której powstał ten program

Tak skonstruowana obudowa dydaktyczna ma pomóc nauczycielowi w realizacji treści zawartych w programie i zainteresować go na tyle, by zaczął poszukiwać nowych, ciekawych źródeł wspomagających realizację tych treści.

Treści programowe

Treści programowe edukacji artystycznej podzieliłam na dwie części, z których każda odnosi się do konkretnej formy aktywności dziecka. Zakres treści do realizacji jest ułożony według stopnia trudności, który rośnie wraz z przyswojeniem przez dzieci zamierzonych celów.

Aktywność plastyczna – ta część programu jest poświęcona działalności plastycznej dziecka. Dziecko poznaje techniki plastyczne, narzędzia i środki wyrazu artystycznego służące do przedstawiania otaczającej rzeczywistości w formie plastycznej. Dziecko uczy się rozpoznawać i tworzyć barwy, projektować proste formy użytkowe i przestrzenne, rozwija własną pomysłowość i wyobraźnię.

Aktywność teatralna – celem tych zajęć jest zapoznanie dziecka ze sztuką teatralną, poznanie środków wyrazu artystycznego stosowanych w teatrze, kształcenie umiejętności dramatycznych podczas zabaw twórczych, wprowadzenie elementów gry aktorskiej w tworzonych przez grupę inscenizacjach zakończonych występem przed publicznością na prawdziwej scenie.

„Plastyka w rozwoju dziecka odgrywa bardzo ważną i żywotną rolę. Twórczość plastyczna jest formą ekspresji, ale także formą kontaktu z najbliższym otoczeniem. Obejmuje różne formy aktywności, takie jak: rysowanie, malowanie, modelowanie, lepienie brył. Praca plastyczna stanowi wyraz uczuć, zdolności intelektualnych, poziomu fizycznego, świadomości percepcyjnej, pierwiastka twórczego, potrzeb estetycznych i poziomu rozwoju społecznego” (Lowenfeld, Brittain, 1977; Oszuścik, 1998).

Edukacja plastyczna

Kreatywność w pełnym tego słowa znaczeniu związana jest z aktywnością prawej półkuli mózgowej, która pozwala na intuicyjny, nieschematyczny sposób rozumowania, a także wzrokowe zapamiętywanie. Zajęcia plastyczne rozwijają wyobraźnię, intuicję i ekspresję emocji. Proces rysowania, malowania, czy konstruowania jest skomplikowanym aktem, w którym dziecko łącząc różne elementy swego doświadczenia stwarza nową całość. W procesie dobierania, użycia w określony sposób i przekształcania tych elementów powstaje nie tylko obrazek czy rzeźba, dziecko pokazuje co i jak myśli, czuje i widzi. Jednak działalność plastyczna jak każda inna musi mieć odpowiednie warunki do rozwoju. Zajęcia plastyczne bardziej niż inne zajęcia edukacyjne wymagają od nauczyciela życzliwości i stałej obecności przy małych twórcach. Trzeba, żeby był z każdym z osobna i z wszystkimi na raz, uważnie śledził powstawanie dzieł, aby się stały możliwie najdoskonalsze. Różnorodność materiałów wykorzystywanych podczas zajęć oraz czas im poświęcony to wielkie atuty zajęć plastycznych.

1. Treści programowe edukacji plastycznej

1. Percepcja sztuki, nazywanie środków wyrazu plastycznego wykorzystanych w obserwowanych dziełach plastycznych:

- rozpoznawanie i nazywanie kształtów – bryłowy, płaski, okrągły, kwadratowy, owalny, prostokątny,
- rozpoznawanie i nazywanie faktury – gładka, matowa, lśniąca, śliska, chropowata, szorstka,
- rozpoznawanie i nazywanie wielkości – gruby, mały, cienki, wysoki, niski, duży,
- orientacja w przestrzeni – blisko, daleko, wyżej, niżej itp.
- rozpoznawanie i nazywanie barw – koło barw, barwy podstawowe, pochodne, czyste, złamane, gama barw, odcień, akcent kolorystyczny, gamy barw (wąska, szeroka, monochromatyczna) walor, tonacja, symbolika barw, światłocień
- rozpoznawanie rytmu – powtarzanie się wybranych elementów, kształtów, barw.
- środki wyrazu plastycznego- kreska, faktura- materiały i narzędzia rysownika, komiks, karykatura, kontur, rysunek linearny, plama rysunkowa, plama barwna, kompozycja

-sztuka a natura- natura jako źródło tematów i form, kontrast, symetria, asymetria, oś symetrii, proporcja, kopia, rytm, ruch (statyka, dynamika)

-podział sztuk plastycznych -podstawowe działy sztuk plastycznych: malarstwo rzeźba, architektura, grafika, sztuka użytkowa

(rzemiosło artystyczne, wzornictwo przemysłowe, rzemiosło ludowe)

-techniki plastyczne:

a). rysunek- narzędzia rysownika, kreska , faktura, szkic, rysunek z natury i wyobraźni;

- rysunek ołówkiem, kredką, mazakiem, węglem,

- rysowanie na ciemnym tle (biała kredka , czarny tusz),

- rysowanie tuszem, lawowanie (patyk, piórko),

- rysowanie na gazecie (tusze, gazeta z nadrukiem),

- rysowanie świecą;

b). malarstwo- treść i forma, tematy malarstwa, rodzaje malarstwa, malarstwo realistyczne, malarstwo abstrakcyjne, pejzaż, portret, autoportret, style w malarstwie, materiały, narzędzia, techniki;

- malowanie pastelami suchymi i olejnymi;

- malowanie farbami: akwarelą, plakatową, gwaszem, olejnymi,

Window Color, farbami do szkła, i tkanin (batik);

c). grafika- powielanie prac, materiały i narzędzia grafika, druk (wkłęsły, wypukły, płaski) grafika użytkowa, projekt, ilustracja, plakat, techniki graficzne;

- frotaż - przecierka z monet, liści, tkanin, papierowych tapet;

- monotypia -odbitka farbą olejną;

- linoryt- odbitka farbą drukarską;

- kompozycje z odbitek korka, gąbki, ziemniaka;

d). techniki mieszane- collage- gazety, tkaniny, papier, guziki, elementy pasmanteryjne itp.;

e). techniki dekoracyjne

- witraż z bibuły chińskiej i brystolu;

- wycinanka z kolorowego papieru;

- wydzieranka z kolorowego papieru;

- wyklejanka z krepiny, ze skorupki jaj;

- wydrapywanka- kredka świecowa, czarny tusz;

- nakrapianka- tusz, szczoteczka do zębów, sito;

- origami z papieru;

- decoupage z papieru;

-quilling

f). sztuka użytkowa - wzornictwo przemysłowe, forma, funkcja, rzemiosło ludowe, motywy zdobnicze, obrzędy ludowe;

- scenografie do przedstawień teatralnych

- elementy ozdobne dla domu i siebie- gobelin,

ceramika, kompozycje kwiatowe, biżuteria, zabawki,
prezenty okolicznościowe, pisanki, palmy itp.

2. Ekspresja przez sztukę:

- rysowanie: pojedynczych przedmiotów, ludzi, zwierząt, roślin itp.
- ilustrowanie wydarzeń realnych i fantastycznych, inspirowanych wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką,
- ćwiczenia w rysowaniu ołówkiem, patykiem, kredką świecową, kredką pastelową, mazakiem, węglem,
- rysowanie za pomocą linii różnego rodzaju: falistych, zygzakowatych, krzyżujących się, itp.
- malowanie pędzlem i farbami kryjącymi na kartonie i papierze,
- mieszanie farb – tworzenie barw pośrednich i odcieni,
- wycinanie i wydzieranie z papieru, tworzenie kompozycji płaskich,
- lepienie z plasteliny, masy solnej,
- wykonywanie ludzików i zwierzątek z owoców drzew i krzewów,
- tworzenie prostych składanek techniką orgiami,
- wykonywanie przedmiotów użytecznych: maska zwierzątka, broszka lub korale dla babci, pacynka, lalka do teatrzyku klasowego
- tworzenie dekoracji, rekwizytów, strojów z wykorzystaniem przeróżnych technik zarówno plastycznych jak też innych wymagających sprawności manualnych, np.: szycie
- wykorzystywanie przeróżnych materiałów codziennego użytku (recycling) w tworzeniu nowych przedmiotów i dzieł

2.Cele edukacji plastycznej

- rozwijanie wrażliwości plastycznej dziecka
- stymulowanie ogólnego rozwoju dziecka
- kształtowanie emocjonalnego i poznawczego stosunku do otaczającego świata
- rozwijanie uczuć i wyobraźni
- rozwijanie samoekspresyjności i zdolności do działań
- rozwijanie potrzeby obcowania z plastyką w różnych formach
- Doskonalenie warsztatu plastycznego i rozwijanie umiejętności w zakresie znajomości i stosowania różnorodnych technik, materiałów i narzędzi plastycznych.
- rozwijanie aktywności i ekspresji twórczej przez zainteresowanie różnymi dziedzinami sztuk plastycznych i sferami działalności kulturalnej (tj. wystawy, scenografie, dekoracje okolicznościowe, zaproszenia, plakaty, prezenty

okolicznościowe).

- wzmacnianie wiary we własne siły i możliwości, a w szczególności do wyrażania własnych opinii, uzasadniania i wyjaśniania swojego stanowiska oraz używania odpowiednich argumentów.
- zapoznanie się z różnorodnymi źródłami wiedzy o plastyce.
- wdrożenie do aktywności artystycznej i kulturalnej oraz twórczego wykorzystania wolnego czasu.
- aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym i artystycznym placówki (współorganizacja wystaw, udział w konkursach, kiermaszach).
- aktywny udział w konkursach plastycznych oraz promocja własnej twórczości i dorobku placówki w środowisku i regionie.

3. Oczekiwane osiągnięcia:

- dziecko wie, że kolory dzielimy na podstawowe, pochodne, zimne, ciepłe,
- zna i rozpoznaje kolory podstawowe,
- umie mieszać kolory podstawowe do uzyskania pochodnych,
- rozpoznaje na reprodukcjach i nazywa gamy barw,
- umie przez odpowiedni dobór kolorów przedstawić określony nastrój (pogodny, smutny, wesoły),
- zna kolory tęczy, właściwie, nazywa siedem barw tęczy,
- wykonuje prace plastyczne na tematy dowolne i określone,
- tworzy pod wpływem różnych bodźców,
- gromadzi doświadczenia plastyczne,
- potrafi zinterpretować własną twórczość,
- doskonali sprawność manualną,
- rozwija fantazję, pomysłowość, wyobraźnię
- przeżywa radość z twórczego działania,
- docenia wysiłek innych dzieci włożony w wykonanie pracy (nie wyśmiewa się)

Świat barw i kształtów- techniki plastyczne.

Program przedstawia tylko niektóre z nich, pomija też sposób ich wykorzystania, łączenia z innymi, wzbogacania np. poprzez pomysły dzieci. To wszystko uzależnione jest od inwencji twórczej, wyobraźni nauczyciela i dzieci oraz od wymogów sytuacyjnych.

1. Techniki rysunkowe:

- rysowanie: ołówkiem, kredą, węglem, kredką, piórkiem, pisakami, „mokre w mokre”, świecą, nitką
- kreatywne rysowanie
- rysowanie patykiem na białym papierze,rysowanie patykiem na podkładzie

klejówki,

- rysowanie i malowanie na różnorodnym materiale (różne formaty papieru, karton, płótno) z wykorzystaniem różnych technik: rysowanie kredką ołówkową, świecową, pastelową, kredą, mazakiem, świecą, węglem, patykiem i tuszem, malowanie farbą akwarelową, plakatową, akrylową.
- eksperymentowanie z linia, tworzenie konturu
- tworzenie kompozycji rytmicznych, symetrycznych w różnych układach, tworzenie kompozycji tematycznych, dekoracyjnych, ornamentów z elementów geometrycznych i przyrodniczych
- ilustrowanie utworów literackich i własnych opowiadań
- projektowanie i wykonywanie elementów dekoracji, rekwizytów do przedstawień
- wykonywanie prac w zespołach, wspólne uzgadnianie treści pracy, sposobu jej realizacji, planowanie, podział ról, wybór narzędzi i materiałów
- oglądanie albumów przedstawiających dzieła plastyczne znanych twórców, omawianie ich technik.
- oglądanie tematycznych wystaw organizowanych przez muzea czy też lokalne ośrodki kultury
- wystawianie prac dzieci w miejscach do tego wyznaczonych

2. Techniki malarskie:

- wykorzystanie różnych narzędzi malarskich: pędzle, patyki, gąbki, wata, palce
- malowanie i rysowanie inspirowane muzyką, literaturą, własnymi przeżyciami
- malowanie inspirowane wyobraźnią, wykorzystywanie uzdolnień do tworzenia analogii prostej personalnej, fantastycznej, symbolicznej
- malowanie akwarelą, plakatówką, „mokre w mokrym”, akwarelą z pastą, kolorowymi tuszami,
- eksperymentowanie z barwną plamą. Obserwowanie efektów mieszania kolorów i
- powstawania barw pochodnych oraz różnego stopnia ich nasycenia. Tworzenie waloru barwy poprzez dodanie bieli/czerni
- malowanie na tkaninach,
- malowanie kulką, wálkiem, nitką
- gwasz
- frottage
- decoupage
- quilling

3. Techniki powielane i druk:

- odbijanie płótnem z rysunkiem,
- odbijanie tiulem i gazą
- monotypia,
- gipsoryt,
- drukowanie stemplem

4. Techniki dekoracyjne na płaszczyźnie:

- technika odpryskowa,
- batik jednobarwny i kolorowy
- malowanie na mokrym zmiętym papierze,
- malowanie na podkładzie z kaszy, soli,
- mozaika odbijana patykiem, ze stempli ziemniaka, z kawałków papieru,
- wycinanka z papieru, „richelieu” z papieru, z gazety, z papieru nakłuwana, z papieru dziurkowana, z papieru sylwetkowa, warstwowa, z gałganków,
- witraże papierowe
- wycinanie z papieru, kartonu, tkaniny i tworzenie z nich prac tematycznych, dekoracyjnych i abstrakcyjnych
- wydzieranie z papieru różnych kształtów i form tematycznych i dekoracyjnych
- stemplowanie na papierze, kartonie, płótnie
- wykonanie prac z gazet, bibuły, szarego papieru. Łączenie ich za pomocą kleju, taśmy samoprzylepnej, sznurka, zszywaczy i spinaczy
- collage z różnych materiałów
- wysypywanki z piasku
- wydrapywanka czarno – biała, kolorowa,
- dekorowanie i tworzenie ozdób świątecznych z wykorzystaniem różnorodnego materiału: farba akrylowa, lakier kolorowy, brokat, cekiny, koraliki, pióra

5. Modelowanie –formowanie z bryły:

- lepienie; z gliny, z plasteliny, masy solnej, modeliny, masy solnej, trocinowej, papierowej
- formowanie z gazety,
- modelowanie z kawałków gliny

6. Techniki przestrzenne:

- papieroplastyka,
- wykonywanie prac techniką origami płaskie i przestrzenne z koła i kwadratów
- formowanie: ze słomy, z liści, ze sznurka, drutu, materiału przyrodniczego, surowców wtórnych,
- kompozycje ze sznurka i kolorowych włóczek,
- sztuczne kwiaty z tkanin, papieru, bibuły
- wykonywanie strojów do przedstawień z wykorzystaniem różnych materiałów: tkanin, piór, koralików, cekinów, aplikacji

Opis wybranych technik plastycznych

ATRAMENTOWE PLAMY

Na dużą kartkę rysunkowego papieru dziecko rozlewa kilka plam atramentowych. Następnie, za pomocą słomki rozdmuchuje rozlany atrament, spiesząc się żeby nie wysechł. Struktura papieru, siła i kierunek poddmuchu nadadzą atramentowi dziwne i ciekawe

kształty.

BATIK JEDNOBARWNY NA PAPIERZE

Do miseczki nalewamy klej biurowy. Pędzlem maczanym w kleju wykonujemy rysunek na brystolu o niedużym formacie. Trzeba rysować pędzlem pewnie i z rozmachem. Klej można kłaść obficie. Gdy cały rysunek jest już wykonany klejem, odkładamy go do zupełnego wyschnięcia (nawet do następnego dnia). Całą powierzchnię papieru, na której był wykonany rysunek, pokrywamy tuszem malując miękkim pędzlem. Malować trzeba ostrożnie i lekko, aby nie rozmazać kleju. Gdy tusz zupełnie wyschnie, kładziemy papier na deseczce lub tekturze i zmywamy pod kranem przy pomocy miękkiego pędzla lub kawałka gąbki. Zmywać trzeba ostrożnie, aby nie zdrapać tuszu, a z ciemnego tła wyłoni się biały rysunek.

COLLAGE

Kompozycja plastyczna wykonana z różnych materiałów (druki, fotografie, gazety, papier itp.) naklejanych na płótnie lub innym podłożu.

DRUKOWANIE STEMPLEM

Surowy, umyty ziemniak kroimy jednym cięciem noża na połowy. Połowę ziemniak przycinamy tworząc różne kształty np. kwadrat, trójkąt, prostokąt. Nacięcia mogą być też proste, skośne, po łuku, gładkie lub tworzyć drobne ząbki. Wykonany stempel malujemy akwarelą. Stemplem tym można drukować różne kompozycje nie ograniczone, stosując rozmaite położenia stempla przy odbijaniu, zestawiając odbitki stycznie lub w różnym odsunięciu, na przemian itd.

FINEZYJNE ODCISKANIE

Zebrane pióra, liście różnych wielkości zanurzamy w farbie lub kolorowym atramencie. Następnie lekko je osuszamy papierowym ręcznikiem. Tak przygotowane przedmioty odpowiednio odciskane na dużej kartce papieru stają się motywami dekoracyjnymi.

FORMOWANIE Z GAZET

Z gazet wiązanych cienkim sznurkiem lub mocnymi nićmi można formować rozmaite postacie ludzkie i zwierzęce, nawet w dość dużych rozmiarach. W wyjątkowych wypadkach można użyć szpilek tam, gdzie będą niezbędnie potrzebne. W zespole można wykonać różne postacie z bajek i np. ustawić z nich całe sceny zbiorowe.

FORMOWANIE ZE SŁOMY

Przed formowaniem należy słomę zwilżyć wodą, aby stała się elastyczniejsza. Można z niej formować rozmaite postacie ludzkie i zwierzęce, fantastyczne drzewka, kwiaty, gwiazdy itp. Kilka słomek lub całą wiązkę można przywiązać kolorową włóczką lub drucikiem. Dla wzmocnienia konstrukcji formowanego kształtu trzeba wpierw zrobić stelaż z drutu i na nim układać – otaczać go słomą.

FORMOWANIE ZE SZNURKA

Z drutu robimy wpierw stelaż postaci ludzkiej lub zwierzęcej. Grubym sznurkiem okręcamy cały stelaż z drutu tak, aby nie był nigdzie widoczny. Tam gdzie postać ma być grubsza, trzeba okręcić ją sznurkiem kilka razy. Po skończeniu okręcania należy koniec sznurka dobrze wsunąć pod okręconą końcową partię

FROTTAGE

Malowanie ciekawej faktury np. liści farbami i odciskanie jej na kartce.

GWASZ - MALOWANIE AKWARELĄ Z PASTĄ

Na porcelanowy talerzyk wyciskamy trochę białej pasty do zębów i mieszamy ją z rozrobioną wodną farbą akwarelową. Powstała w ten sposób farba, którą jest kryjąca, można malować pędzlem na każdym gatunku papieru. Barwy są rozbielone i subtelne.

KALKOGRAFIA Z RESZTEK MATERIAŁÓW

Układamy na kartce kawałki materiałów o różnych fakturach, np. wełnę lub tasiemki. Przykrywamy je kalką biurową, na którą kładziemy makulaturę. Całość prasujemy żelazkiem. Podjęciu makulatury ukaże się niesamowity obraz, do którego możemy podawać wiele skojarzeń.

LEPIENIE Z GLINY

Lepić, czy modelować, najlepiej jest z całego kawałka gliny, formując z niego żądany kształt i rozczłonkując go w razie potrzeby. Najlepiej modelować w glinie wyłącznie palcami, bez używania jakichkolwiek narzędzi. Powierzchnie wygładzamy opuszkami palców na sucho. Skończone prace stawiamy na półce do wyschnięcia, można je będzie następnie pomalować klejówką i suche polakierować bezbarwnym lakierem.

Tematyka lepienia powinna być przede wszystkim twórcza, pobudzająca wyobraźnię dzieci, uwrażliwiająca je na piękno trójwymiarowego kształtu. Ogromną skalę możliwości dają takie tematy jak: postacie ludzkie i zwierzęce, zaobserwowane w rzeczywistości lub zaczerpnięte z bajek, legend, opowiadań, filmu itp.

LAWOWANIE

Podmalowywanie farbą akwarelową lub tusze partii rysunku dla pogłębienia plastyczności.

MALOWANIE NA MOKRYM ZMIĘTYM PAPIERZE

Arkusz miękkiego papieru rysunkowego zanurzamy w misce z wodą. Następnie zgniatamy mokry papier w kulę i rozprostowujemy go na stole lub rysownicy. Gdy papier jest już rozłożony, można go jeszcze zwilżyć wodą i malować wprost akwarelą. Do wydobycia wyrazistych kształtów można dodać malowany kontur np. czarny

MALOWANIE NA PODKŁADZIE Z KASZY

Na rysunkowym papierze dowolnej wielkości malujemy klejem części lub całą powierzchnię kompozycji, posypujemy je kaszą i po wyschnięciu malujemy akwarelą lub plakatówką. Technika ta polegająca na wydobywaniu efektów fakturowych, może być stosowana dla dzieci w każdym wieku.

MONOTYPIA

Technika plastyczna płaska, na płycie metalowej lub szklanej wykonuje się wolno schnącymi farbami olejnymi lub drukarskimi barwną kompozycję i odciska na zwilżonym papierze, powstaje tylko jedna odbitka, gdyż cała farba odbija się na papierze.

MOZAIKA Z KAWAŁKÓW PAPIERU

Z papierów o trzech, czterech kontrastowych barwach wycinamy nożyczkami duże kwadraciki i wąskie prostokąty lub inne nieskomplikowane sylwetki. Z tych kawałków układamy na szarym lub ciemnym papierze jakiegoś fantastycznego zwierza: ptaka, rybę itp. Po skończeniu każdy kawałek przyklejamy do papieru.

ODBIJANIE TIULEM LUB GAZĄ

Niewielkie kawałki tiulu lub gazy zanurzamy w misce z rozwodnionym czarnym tuszem. Na arkuszu papieru układamy z tego mokrego tiulu różne kształty np. sylwetki postaci ludzkich. Następnie kładziemy na to drugi arkusz białego papieru i przesuwamy po nim ręką. Po odcisnięciu powstają na obu papierach sylwetki wzbogacone przez zachodzące na siebie płaszczyzny tiulu. Technikę tę stosujemy z dziećmi starszymi.

ORIGAMI

Sztuka składania papieru. Główną zasadą origami jest zaginanie papieru wzdłuż prostych linii we wszystkich kierunkach – powstałe w ten sposób płaszczyzny są tylko nakładane na siebie symetrycznie.

RYSOWANIE KREDĄ

Kredą zazwyczaj rysuje się na tablicy. Można rysować kredą również na ciemnym papierze o szorstkiej powierzchni. Rysowanie kredą jest godne polecenia na zajęcia z dziećmi, szczególnie młodszymi. Białą i kolorową kredą można rysować na papierach o dużych formatach, na ścieżce asfaltowej i na płytach kamiennych.

RYSOWANIE „MOKRE W MOKRE”

Arkusz papieru rysunkowego zwilżamy wodą przy pomocy gąbki lub szerokiego pędzla. Na zwilżonym arkuszu rysujemy patykiem lub pędzlem zamoczonym w tuszu, atramencie, farbie akwarelowej, plakatowej lub temperze. Rysować trzeba szybko i pewnie.

RYSOWANIE NITKĄ (SWOBODNE)

Rzucona na płaską powierzchnię nitka układa się w różne zawijasy, które czasami mogą nawet przypominać jakieś kształty. Gdy jakiś kształt nam się udał, podklejamy nitkę klejem i przyklejamy do papieru przyciskając lekko palcami.

Atrakcyjnie wyglądają rysunki białe na ciemnym tle. Swobodne rysowanie nitką czy sznurkiem jest bardzo wdzięczną techniką dla dzieci młodszych, szczególnie gdy tematem są postacie fantastycznych zwierząt.

RYSOWANIE OŁÓWKIEM

Do rysowania odręcznego najczęściej używa się ołówków miękkich. Rysowanie ołówkiem jest techniką najbardziej powszechną, dostępną w każdych niemal warunkach i pomimo pozornej łatwości – jedną z najtrudniejszych do uzyskania efektu plastycznego. Ważną sprawą jest właściwe trzymanie ołówka podczas rysowania. Gdy rysujemy małe kształty, trzymamy ołówek w taki sposób w jaki trzyma się pióro lub długopis podczas pisania. Przy sporządzaniu szkiców na większych arkuszach papieru ołówek trzeba trzymać w dłoni lekko wszystkimi palcami. Technika rysowania ołówkiem nadaje się raczej dla starszych dzieci. Rysowanie ołówkiem nie jest dla dzieci zbyt atrakcyjne. Ołówkiem dzieci rysują przeważnie małe kształty na małych arkuszach papieru.

RYSOWANIE PATYKIEM NA BIAŁYM PAPIERZE

Do rysowania patykiem maczanym w tuszu lub atramencie nadaje się cienki patyk, prosty przycinany ostrym nożem z jednej i drugiej strony. Linia rysowania po umoczeniu patyka w tuszu najpierw będzie czarna, a po chwili rysowania stanie się szara aż do bardzo jasnej szarości. Zależnie też od ustawienia patyka przy prowadzeniu go po papierze można uzyskać różne walory kresek. Do rysowania patykiem nadaje się każdy gładki papier. Formaty papieru mogą być różne. Efektowne są rysunki patykiem i białą plakatówką rozcieńczoną nieco wodą, wykonane na papierach czarnych, granatowych.

RYSOWANIE ŚWIECĄ

Do rysowania świeca najlepiej nadają się świeczki kolorowe. Rysunek świecą może się składać tylko z kresek, można wprowadzić płaszczyzny posuwając po papierze świecą położoną na boku. Gdy rysunek jest skończony, zamalowujemy dużym pędzlem całą kartkę papieru. Najlepiej nadają się do tego farby: czarna, ciemnoniebieska. Podczas rysowania nie należy przyciskać świecy zawsze jednakowo dzięki temu farba przedostanie się do papieru gdzieś przez cienką warstwę świecy. Nierówności białych kresek dają urok rysunkom, które odznaczają się bogactwem walorowych nateżeń.

RYSOWANIE WĘGLEM

Do rysowania węglem najlepsze są papiery o powierzchniach nieco szorstkich, a także papiery pakowe szare lub białe w dużych formatach. Przy rysowaniu węglem można uzyskać kreski o różnych walorach: od jasnoszarej do czarnej. Gdy rozpoczyna się prace, należy rysować bardzo lekko. Niepotrzebne linie dadzą się wtedy łatwo usunąć kawałkiem flaneli lub płótna. Aby zachować rysunek węglem, trzeba go utrwalić np. lakierem do

włosów, fiksatywą.

TECHNIKA ODPRYSKOWA

Rozcieńczamy wodą trochę białej plakatówki i wykonujemy nią rysunek pędzlem na kawałku brystolu. Gdy farba na rysunku zupełnie wyschnie, zamalowujemy całą kartkę czarnym tuszem. Gdy tusz wyschnie kładziemy rysunek na deseczkę lub tekturę i zmywamy go pod kranem dużym miękkim pędzlem. Zmyje się tusz razem z białą farbą, a czarne pozostaną te partie, które nie były dotknięte farbą. W efekcie otrzymamy biały rysunek na czarnym tle.

Technika odpryskowa nadaje się do dzieci starszych.

WYCINANKA Z PAPIERU DZIURKOWANA

Z papieru w jednym kolorze wycinamy sylwetki, z których układamy kompozycję. Każdą formę można jeszcze wzbogacić przez wybicie w niej małych kóelek, do tego celu używamy dziurkacza. Wycięte i wydziurkowane kształty trzeba przykleić na papier o kontrastowej barwie.

WYCINANKA Z PAPIERU NAKŁUWANA

Z papieru rysunkowego, brystolu lub kartonu wycinamy wprost, bez rysowania ołówkiem, rozmaite sylwetki np. postacie ludzkie, zwierzęce, drzewa itp. Wyciętą sylwetkę kładziemy na deseczkę. Następnie dużym, ostrym gwoździem przekłuwamy sylwetkę w różnych miejscach, tworząc z tych nakłuc lineie lub płaszczyzny.

WYCINANKA ZE SZMATEK

Z rozmaitych szmatek o różnych barwach, gatunkach i fakturach wycina się nożyczkami całe kształty lub ich części i nalepia na karton lub tekturę. Szmatki powinny być wyprasowane – łatwo wtedy wycinać. Kompozycję należy całą ułożyć, a następnie przykleić. Oprócz szmatek można stosować także nici, wełnę, kawałki futra itp.

WYDRAPYWANKA CZARNO-BIAŁA

Arkusze czystego brystolu kładziemy na gazecie i zamalowujemy całą powierzchnię papieru czarnym tuszem. Gdy tusz zupełnie wyschnie, wydrapujemy szpilką rysunek. Będzie on biały na czarnym tle.

WYDRAPYWANKA KOLOROWA

Arkusze brystolu zamalowujemy farbami akwarelowymi np. w trzech czystych kolorach, lecz o słabych walorach. Papier można pomalować w nieregularne plamy lub pasy, zależnie od potrzeby przyszłej kompozycji. Gdy pomalowany brystol jest zupełnie suchy, pocieramy całą jego powierzchnię świecą. Po zakończeniu tej czynności malujemy znowu całą powierzchnię papieru czarnym tuszem.

Na zupełnie wyschniętym papierze można teraz wydrapywać różne linie zależnie od użytego w tym celu narzędzia (szpilka, gwoździec, część stalówki).

Wyrażone w tej technice kształty różnych przedmiotów, postaci ludzi i zwierząt nabierają charakteru bajkowego o fantastycznym zabarwieniu.

WYDZIERANKA KOLOROWA

Do wykonania wydzieranki nadają się różne kolorowe papiery. Potrzebne formy wydzierają się wprost z papieru, bez uprzedniego szkicowania ołówkiem. Formy wydarte z kolorowych papierów mają białe brzegi i nierówne kontury. W kompozycjach wydzierankowych te białe brzegi są dodatkowym efektem, dlatego lepiej dawać tło ciemne. Wydzieranka jest jedną z najbardziej wartościowych technik do stosowania z młodszymi dziećmi.

WYDZIERANKA Z GAZETY

Do tego celu używamy gazet z ilustracjami. Wydzierane palcami kształty czy części kształtów różnicujemy walorowo. Wydzieranki z gazety ze względu na swoją taniość i łatwość zdobycia materiału nadają się do szerokiego stosowania przede wszystkim na zajęciach z dziećmi młodszymi oraz starszymi.

WYKLEJANKA Z POCIĘTYCH PASKÓW PAPIERU

Z papieru wycinamy długie paski o szerokości 3-4 cm. Składamy kilka pasków razem i nacinamy je z jednego boku nożyczkami, aż powstaną zakończenia przypominające frędzle. Z tych pasków próbujemy ułożyć na ciemnym papierze jakieś kudłate zwierzę np. lew, baran, piesek. Wszystkie paski trzeba przykleić, pozostawiając „frędzle” nie przyklejone.

WYSYPYWANKA Z PIASKU

Tę technikę możemy z powodzeniem stosować na zajęciach z młodszymi dziećmi na wolnym powietrzu. Na ubitej ziemi wysypują piękne ozdoby z piasku. Nabierają go do garści np. z wiaderka i sypią na wyznaczonej powierzchni różne wzory. W warunkach pracownianych dzieci mogłyby wysypywać różne kwiaty, serca, zwierzątka kolorowym piaskiem na czarnym papierze.

„Teatr jest najważniejszą rzeczą na świecie, gdyż tam pokazuje się ludziom, jakimi mogliby być, jakimi pragnęliby być, choć nie mają na to odwagi, i jakimi są.”

Tove Jansson *Lato Muminków*

„Tylko dzieci potrafią zatknąć kij w piasku, uznać, że jest królową i obdarzyć go miłością”. Antoine de Saint-Exupéry

Edukacja teatralna

1. Treści programowe - treści zostały ułożone wg stopnia trudności i ujęte w bloki tematyczne:

I. Nasze spotkania z teatrem

II. Zabawy w teatr

III. Mały teatrzyk

IV. Mali aktorzy na wielkiej scenie

I. Nasze spotkania z teatrem

1. Poznanie różnych form teatralnych poprzez udział w spektaklach i widowiskach teatralnych:

- cechy charakterystyczne poszczególnych form scenicznych:

- drama
- teatr lalkowy jako forma teatralna przedstawiona przez aktora kierującego lalką; rodzaje lalek: kukielka, pacynka, marionetka, głos aktora
- pantomima jako forma sceniczna wyrażająca treść poprzez gesty, mimikę twarzy i ciała, ruch, pozy
- teatr cieni jako forma interpretacji teatralnej z wykorzystaniem ekranu, światła i cienia: postaci przedstawione za pomocą lalki
- teatr żywego aktora, treść przedstawiona przez żywego aktora: ruchy ciała, mimika twarzy i gesty, kostium, scena, ruch, muzyka

2. Poznanie pracy aktora:

- w teatrze lalkowym budowa lalki w zależności od rodzaju, sposób kierowania lalką
- w teatrze żywego aktora przedstawienie roli za pomocą odpowiednio do niej dobranego kostiumu rekwizytu,
 - praca z tekstem

3. Obserwacja ruchu aktora na scenie

4. Spotkanie z twórcami sztuki teatralnej dla dzieci: poznanie ludzi pracujących w teatrze i wykonywanie przez nich pracy
5. Poszukiwanie odpowiedzi na nurtujące dziecko pytania.
6. Kształcenie umiejętności dokonywania oceny własnej oglądanych spektakli teatralnych dla dzieci

Przewidywane osiągnięcia:

1. Dziecko uczestniczy w oglądanych spektaklach teatralnych. Porównuje poszczególne widowiska teatralne i dostrzega różnice między nimi; aktor(lalka), cień(człowiek), rola(tekst), ruch
2. Rozpoznaje i nazywa rodzaje form scenicznych:
 - teatr lalkowy(zna rodzaje lalek; kukiełka, pacynka, marionetka)
 - pantonima(teatr bez słów)
 - teatr cieni(gra światła i cienia)
 - teatr żywego aktora
 - drama
3. Porównuje pracę aktora lalkarza i aktora scenicznego, dostrzega różnice i podobieństwa w interpretacji roli
4. Uczy się sposobu kierowania lalką, samodzielnie manipuluje lalką
5. Dostrzega zależność między ruchami aktora, a ruchem lalki.
6. Tworzy dowolną rolę dla danej lalki.
7. Komponuje własne widowisko teatralne podczas zabaw z lalką
8. Naśladuje zachowanie aktora na scenie: ruch całego ciała, gesty i mimika twarzy, sposób wypowiedzania roli, posługiwanie się rekwizytami, śpiew i taniec. Odtwarza lub samodzielnie tworzy dla siebie role i przedstawia ją bez rekwizytów.
9. Poznaje charakterystyczne cechy pracy poszczególnych ludzi tworzących widowisko teatralne; aktor, reżyser, scenograf, kostiumolog, charakteryzator. Zna czynności wykonywane przez poszczególnych pracowników teatru. Wypowiada się na temat oglądanych przedstawień, postaci, nastroju widowiska, uzasadnia swój wybór
10. Ocenia postępowanie głównych bohaterów, wyróżnia pozytywne i negatywne cechy zachowania postaci, rozpoznaje wątek humorystyczny i tragiczny w oglądanych spektaklach teatralnych
11. Potrafi naśladować, odtwarzać i samodzielnie przedstawiać opisane słownie sytuacje za pomocą ruchu, gestu, mimiki, słów.

II. Zabawy w teatr

1. Nabywanie umiejętności przekazywania informacji za pomocą ruchu, gestu, mimiki i pozy poprzez:
2. Zabawy o charakterze naśladowczym (wiersze, piosenki); inscenizowanie ruchem sytuacji opisanych słownie przez nauczyciela
 - odtworzenie własnymi słowami i za pomocą gestu i ruchu zachowań postaci z oglądanych przedstawień teatralnych i utworów literackich; inscenizowanie ruchem krótkich utworów literackich (wiersze, bajki, proza, nagrania utworów literackich)
3. Tworzenie warunków do podejmowania przez dziecko zabaw twórczych;
 - dostarczenie bogatych przeżyć w kontaktach ze środowiskiem,
 - słuchanie różnorodnych utworów literatury dziecięcej,
 - dostarczanie akcesoriów, materiałów i narzędzi oraz wskazywanie na różne możliwości ich wykorzystania w zabawie.
4. Podejmowanie określonej w zabawie roli i realizowanie jej wg własnego pomysłu
 - rozwijanie pomysłowości i przedsiębiorczości dziecka w działaniu;
 - wspieranie samodzielności dziecka w naradzaniu się, dyskutowaniu i podejmowaniu decyzji oraz w wyborze roli, sposobie jej realizowania w zabawie

Przewidywane osiągnięcia:

1. Podejmuje z własnej inicjatywy zabawy twórcze oparte na bezpośrednich kontaktach ze środowiskiem i utworach literackich.
2. Potrafi w różnorodny sposób wykorzystać w zabawie akcesoria, materiały, zabawki, przedmioty i narzędzia
3. Naśladuje określone czynności, posługuje się własnymi słowami. Współdziała z zespołem dzieci przy podziale ról w zabawie.
4. Identyfikuje się z odtwarzaną w zabawie rolą

III. Mały teatrzyk

1. Rozwijanie twórczej postawy dziecka i własnej ekspresji poprzez tworzenie widowiska teatralnego w zespole dziecięcym
2. Wzbogacenie pomysłowości dziecka i pobudzenie twórczej wyobraźni poprzez tekst literacki

Przewidywane osiągnięcia:

1. Podejmuje z własnej inicjatywy zabawę w teatr, dobiera dla siebie odpowiednią rolę
2. Wykorzystuje przedmioty z otoczenia jako rekwizyty teatralne, samodzielnie tworzy tekst, tworzy scenę, widownię.

IV. Mali aktorzy na wielkiej scenie

1. Przygotowanie elementów dekoracji i lalek do wybranego utworu literackiego.
2. Nabywanie umiejętności kierowania ruchem lalki.
3. Dobór muzyki do przedstawienia teatralnego :
 - wykorzystanie utworów muzycznych
 - tworzenie przez dzieci naturalnej muzyki za pomocą instrumentów muzycznych (dzwonki, grzechotka, bębenek, tamburyno, kołatka),
4. Praca z tekstem literackim
5. Poznawanie etapów przygotowania inscenizacji teatralnej:
 - wybór utworu do inscenizacji,
 - opracowanie scenariusza,
 - podział ról,
 - przygotowanie scenograf,
 - przygotowanie kostiumów i rekwizytów
6. Nabywanie umiejętności aktorskich przez dziecko;
 - pełnienie określonej roli w teatryku dziecięcym
 - uczenie się sposobu właściwej interpretacji danej roli: ruch, mimika, gesty, dykcja.
7. Współdziałanie i organizacja zespołu dziecięcego w inscenizacji
 - miejsce dziecka na scenie,
 - dialogi sceniczne,
 - układy taneczne
 - partie wokalne
 - poruszanie się dzieci na scenie

Przewidywane osiągnięcia:

1. Dziecko wykonuje fragmenty scenografii podczas zajęć plastyczno -technicznych oraz kukiełki przedstawiające postaci do wybranej inscenizacji
2. Samodzielnie manipuluje lalką odpowiednio do realizowanej treści utworu literackiego
3. Potrafi właściwie odtwarzać wyuczoną rolę;

4. Potrafi modulować swój głos;
5. Potrafi właściwie intonować mówiony tekst
6. Zna poszczególne etapy opracowania inscenizacji teatralnej i uczestniczy w jej przygotowaniu. wybiera odpowiednią dla siebie rolę. Współdziała z innymi przygotowując dekorację, rekwizyty i elementy kostiumów.
7. Wie, na czym polega rola w teatryku dziecięcym.
8. Zna swoją rolę w spektaklu, identyfikuje się z odgrywaną rolą. Zna swój tekst wg scenariusza, potrafi go właściwie przedstawić, gra dla widowni, potrafi dostosować grę swojego ciała i mimikę twarzy do przedstawianej roli.
9. Zna zasady przedstawienia i przestrzega umów zawartych w czasie jego realizacji.
10. Zna miejsce poszczególnych osób na scenie.
11. Uczestniczy w dialogach (nawiązuje z innymi kontakt sceniczny)
12. Zna układy taneczne.
13. Śpiewa piosenki indywidualnie i grupowo

2. Cele edukacji teatralnej

- Stymulowanie rozwoju i inspirowanie twórczych działań dzieci.
- Uwrażliwienie na piękno słowa mówionego.
- Rozwijanie logicznego myślenia poprzez kształtowanie pojęć.
- Nabywanie doświadczeń zarówno w sposób werbalny, jak i niewerbalny.
- Wytwarzanie pozytywnych relacji i postaw w zakresie rozwoju dziecka.
- Zaspokajanie potrzeb natury emocjonalnej.
- Wyrabianie potrzeb społecznych.
- Rozwijanie umiejętności posługiwania się językiem literackim.
- Bogacenie czynnego słownictwa dzieci i uściślenie pojęć związanych z działalnością teatralną.
- Rozwijanie umiejętności przedstawiania poznanych utworów za pomocą gestu, mimiki, ruchu.
- Wdrażanie do posługiwania się mową poprawną pod względem gramatycznym i fleksyjnym.
- Rozwijanie zainteresowań czytelniczych jako źródła wiedzy i przeżyć.
- Rozwijanie aktywności twórczej w zakresie słowa mówionego.
- Rozwijanie umiejętności operowania głosem pod względem intonacyjnych.

3. Warunki organizacyjne:

- zorganizowanie grupy teatralnej w przedszkolu
- prowadzenie zajęć teatralnych poza przedszkolem
- zajęcia odbywać się będą raz w tygodniu. Czas trwania zajęć 1-1,5 h (w zależności od wieku dzieci, i ich potrzeb)
- stwarzanie kątek teatralnych w salach
- gromadzenie rekwizytów tj.: kukiełki, sylwety, lalki, kostiumy, czapki, opaski, elementy scenografii
- włączenie do współpracy rodziców i personelu przedszkolnego w zakresie wykonywania strojów, elementów dekoracji, scenografii,
- organizowanie przeglądów teatralnych i udział w konkursach poza placówką

Świat magiczny- czarodziejska scena - przykładowe zabawy teatralne

DEFILADA DWUDZIESTU

Wszystkie dzieci stoją na skraju miejsca zabaw. Wychowawca oświadcza, że chciałby zobaczyć defiladę dwudziestu różnych postaci. Na jego wezwanie pierwsze dziecko wychodzi na środek i kreuje wybraną przez nauczyciela postać. Następnie wychowawca wzywa kolejne dziecko, które wciela się w inną postać. Sytuacja powtarza się aż do ostatniego dziecka.

Dzieci powinny odbyć próbę wyobraźni uczestnicząc w defiladzie, w której „guma do żucia” poprzedzałaby „niedźwiedzia”, a za „dzidziusiem” szedłby „silny wiatr”.

Wszystko powinno odbywać się bardzo szybko, a każde z dzieci może przedefilować kilkakrotnie za każdym razem wcielając się w inną postać.

HOP!

Dzieci rozbiegają się po sali. Na hasło prowadzącego „Biegiem!” zaczynają bieg w miejscu – przebieranie nogami i rękami musi być bardzo szybkie.

Na następne hasło: „Hop!” dzieci skaczą przez wyimaginowaną przeszkodę, krzycząc przy tym „Hop!”.

Zabawy nie należy przedłużać, trzy lub cztery skoki w zupełności wystarczą.

KACZY STAW

Wychowawca rysuje na podłodze wielkie koło wyobrażające staw.

Jedna grupa dzieci to kaczki, które będą reagować na pojedyncze klaśnięcie w dłonie.

Druga grupa to gąski reagujące na dwa klaśnięcia. Gdy wychowawca woła: „Do wody!” i dwukrotnie klaszcze w dłonie, grupa gąsek wskakuje do stawu. Może również paść hasło: „Z wody!” i jedno klaśnięcie – jeśli w tym momencie kaczki są na brzegu, to na nim pozostają (uwaga na tych, którzy się pomylą!).

Przed rozpoczęciem zabawy każde dziecko powinno indywidualnie przygotować się do naśladowania sposobu poruszania się kaczki i gąski.

Zabawa ma na celu uwolnienie wyobraźni nie tylko ruchowej, ale także wokalne, a więc skacząc do stawu dzieci naśladują kaczki i gąski.

KAMIENNE POSĄGI

Dzieci spacerują. Na dany sygnał zatrzymują się i przybierają żądaną pozę. Przez minutę pozostają całkowicie bez ruchu. Na kolejny sygnał podejmują spacer.

Posągi, w które zamieniają się dzieci, powinny za każdym razem wyrażać coś innego. Raz będzie to wesołość, innym razem smutek, cierpienie spowodowane chorobą lub złość.

W tym ćwiczeniu najważniejsze jest to, aby dzieci spontanicznie wyrażały powyższe emocje. Nie sugerujemy im, jakie pozy powinny przybierać. Wykażmy zaufanie do dziecka i zachęcajmy je do realizacji własnej wizji.

LUSTRO

Dzieci ustawiają się parami w odległości metra od partnera. W każdej parze jedno z dzieci zaczyna wykonywać serię dowolnych ruchów, a jego partner je naśladuje, udając lustrzane odbicie. Jeśli zatem jedno dziecko unosi prawa rękę, to drugie lewą. Po jakimś czasie partnerzy zamieniają się rolami.

Ponieważ dzieci mają tendencję do wykonywania ruchów tylko górnych części ciała, należy im wyjaśnić, że w zabawie bierze udział całe ciało.

Aby dzieci lepiej pojęły ideę zabawy, powinny najpierw indywidualnie poćwiczyć przed prawdziwym lustrem.

Wskazana jest spokojna muzyka.

MAGICZNY KUFER

Każde dziecko wystąpi indywidualnie przed grupą. Na środku miejsca zabaw leży kufer. Należy go otworzyć i opisać widzom, co zawiera (posługując się przy tym wyobraźnią, bo oczywiście kufer jest pusty).

Żadne bariery nie mogą ograniczać wyobraźni dziecka i każdy jego pomysł powinien być zaakceptowany. Tak więc kufer równie dobrze może zawierać „dom, w którym mieszkam”, jak i „miłość mojej mamy” czy „szczoteczkę do zębów”.

Można pomóc dziecku zadając pytania szczegółowe. To, co „widzi” ono w kufrze, powinno być opisane tak sugestywnie, aby niemal „ukazało się widzom przed oczami”.

MIM

Wszystkie dzieci znajdują się na miejscu zabaw. Jeśli zajdzie taka potrzeba, należy je podzielić na dwie grupy. Dzieci będą naśladować określone czynności bez użycia rekwizytów.

Należy skrupulatnie sprawdzić i korygować poszczególne gesty i pozycje. Ruchy zespołów muszą być zsynchronizowane.

Oto kilka przykładów czynności do odegrania:

- przenoszenie bardzo ciężkiego pianina,
- wyciąganie z morza sieci pełnej ryb,
- przeciąganie liny (uczestniczą dwie grupy),
- podnoszenie ogromnego kamienia,
- brania ostrego zakrętu samochodem,
- obserwowanie przelatującego samolotu

Wychowawca powinien korygować wszystkie nieprawidłowe pozycje i czuwać nad płynnością i harmonią ruchów – należy zatem odnaleźć właściwe tempo dla każdej czynności.

NAŚLADOWAĆ NIE ZNACZY KOPIOWAĆ

Dzieci siedzą w kółku. Wychowawca pozoruje jakąś czynność (np. podnoszenie ciężkiego kamienia), a dzieci mają odgadnąć, co on robi. Następnie, po kolei, pozorują zaproponowane działanie, ale nadają mu własną interpretację.

Punktem wyjścia do tego ćwiczenia może być:

- propozycja wychowawcy lub dziecka,
- ogólny temat czynności, np. „picie”. W tym przypadku dzieci muszą uświadomić sobie, co i jak można pić (gorący płyn, kwaśny napój, picie po kryjomu),
W zabawie można posłużyć się np. odgrywaniem uczuć.
Należy zrobić wszystko, aby każde dziecko wypowiedziało się odgrywając jakąś scenkę. W razie potrzeby należy pomóc dzieciom w wymyślaniu nowej propozycji.

NIEWIDOMY

Dzieci dzielą między siebie role: jedno będzie przewodnikiem, a drugie niewidomym. Niewidomy zamyka oczy i kładzie lewą dłoń (jej wewnętrzna strona skierowana jest do dołu) na prawej dłoni swego przewodnika (również skierowanej ku dołowi). Na sygnał wychowawcy przewodnik powoli rusza ze swym podopiecznym na spacer.

Po kilku minutach wychowawca daje sygnał do zatrzymania się. Niewidomy (dziecko z zamkniętymi oczami) próbuje ustalić w myślach, w jakim miejscu sali się znajduje.

Następnie otwiera oczy i sprawdza, czy się nie pomylił. Wyniki tej samokontroli zachowuje dla siebie.

Ćwiczenie to wymaga dużego zaufania do przewodnika, który musi okazać się w tej roli troskliwym opiekunem.

Konieczna jest zmiana ról w ramach jednej pary.

Lepiej, jeśli dzieci będą miały oczy zamknięte niż przesłonięte chustą.

Dzieci nie powinny trzymać się za ręce, lecz położyć dłonie jedna na drugiej.

Przewodnik towarzyszy swemu podopiecznemu, a nie ciągnie go za sobą.

PLASTELINA

Dzieci łączą się w pary. Jedno z nich będzie plasteliną, a drugie rzeźbiarzem. Zadaniem rzeźbiarza jest stworzenie z partnera jakiegoś posągu (nie należy ograniczać wyobraźni dziecka – posąg nie musi niczego przypominać).

Ciało partnera staje się, niczym plastelina, materiałem, za pomocą którego wyobraźnia dziecka nabiera realnych kształtów.

Po prezentacji dzieła dzieci zamieniają się rolami. Należy dopilnować, aby rzeźbiarze nie zadawali bólu swym partnerom. Dzieci powinny więc wiedzieć, że ich plastelina jest jedyną, jaką mają, że jest bardzo cenna, że należy obchodzić się z nią delikatnie i z wielką miłością.

PRZECIWIENSTWA

Na środku należy ustawić dość dużą przesłonę, za którą chowa się występujące dziecko (zwykła linia na podłodze też wystarczy).

Dziecko wchodzi za zasłonę, a wychowawca wymienia dwa przeciwstawne stany emocjonalne (np. „łzy i śmiech” lub „płaczesz i śmiejesz się”). Wyłaniając się z lewej strony zasłony, dziecko w jak najbardziej wyrazisty sposób odgrywa jeden stan emocjonalny (łzy), a wyłaniając z prawej, stan przeciwny (śmiech).

Oto przykłady innych zadań:

- jestem szczęśliwy, jestem smutny,
- szukam, znajduję,
- czuję się dobrze, jestem chory,

- jest mi zimno, jest mi gorąco.

Chodzi o to, aby dzieci uświadomiły sobie, że w każdym z wcieleń całe ich ciało musi „zachować się” inaczej.

W przykładzie „śmiej” ciało „otwiera się”: z twarzy bije radość, wzrok skierowany jest do góry. Natomiast przy „łzach” ciało „zamyka się”: opadają ramiona, na twarzy maluje się smutek, wzrok jest utkwiony w ziemię.

Zrozumiałe, że należy pozostawić dzieciom całkowitą swobodę wyrażania różnych stanów emocjonalnych, a wszystkie ich propozycje powinny być przyjmowane ze zrozumieniem. Wychowawca może jedynie zachęcać je, aby poszły swych propozycjach dalej, gdyż dzieci często ogrywiają te role zbyt powierzchownie.

SŁUCHAM CIĘ I POKAZUJĘ

Pośrodku sali stoi dwoje dzieci: jedno zwrócone twarzą do grupy widzów, drugie – plecami. To ostatnie musi się dobrze skoncentrować i uważnie słuchać swego partnera.

Dziecko zwrócone twarzą do widzów przez około trzydzieści sekund wydaje z siebie serię odgłosów i dźwięków, które mogą, ale nie muszą układać się w całość. Gdy skończy, wyraźnie to podkreśla: „Skończyłem!”. Dziecko zwrócone plecami do widzów natychmiast się odwraca i przez około trzydzieści sekund wykonuje ruchy i gesty, do których zainspirowały go odgłosy wydawane przez partnera. Nie musi przekładać na gesty wszystkich odgłosów, lecz może wybrać jeden, który najbardziej do niego przemówił. Należy przy tym dać mu pełną swobodę interpretacji – jeśli jedno dziecko mówiło „puk! puk!”, to drugie niekoniecznie musi naśladować pukanie do drzwi.

Najważniejsze w ćwiczeniu jest to, jak te odgłosy zostały odczytane przez dziecko w trakcie słuchania i jak przekazuje je ono innym. Nie należy więc wymagać, żeby dzieci najpierw się zastanowiły, ale przeciwnie: powinny dać się tym dźwiękom opanować i spontanicznie przełożyć je na ruchy, gesty.

STONOGA

Dzieci siedzą w kółku jedno za drugim mając lekko ugięte nogi.

Każde dziecko kładzie dłonie na plecach kolegi siedzącego z przodu i zaczyna wykonywać okrężne ruchy od środka kręgosłupa na zewnątrz, a następnie z góry na dół. Potem masuje ramiona i szyję.

Należy dopilnować, aby ruchy rąk były powolne i delikatne. Z minuty na minutę dzieci uświadamiają sobie, że są coraz bardziej odprężone, a dawanie i przyjmowanie to wielka przyjemność.

Wskazanie jest, aby ćwiczeniu towarzyszyła relaksująca muzyka.

Z RĘKI DO RĘKI

Wszystkie dzieci siedzą w kółku, wychowawca jest wśród nich.

Zabawa polega na przekazywaniu sobie z ręki do ręki jakiegoś przedmiotu codziennego użytku (but, torba, klucze...), który zmienia po drodze swoją pierwotną funkcję. Odbywa się to w ten sposób, że każde dziecko odgrywa krótką (około minuty), niemą scenkę z rekwizytem.

Przykład: mam w ręku klocek, trzymam go jak bukiet kwiatów i wręczam mojemu sąsiadowi. W ten sposób klocek przechodzi z ręki do ręki stając się dla każdego dziecka

zupełnie innym przedmiotem.

Zabawę należy powtórzyć zmieniając przekazywany przedmiot. Trzeba również dopilnować, aby w drugiej turze przedmiot przekazywany był w odwrotnej kolejności, gdyż ostatnie dziecko musi wykazać się największą wyobraźnią.

